

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора технічних наук, професора, декана факультету дизайну Київського
національного університету технологій та дизайну

Пашкевич Калини Лівіанівни

на дисертаційну роботу **Маслак Вікторії Ігорівни**

«Етнокультурні традиції у дизайні сучасної української упаковки»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії (PhD)

з мистецтвознавства за спеціальністю 022 – Дизайн

Актуальність дослідження зумовлена тим, що зараз спостерігаємо зростаючий інтерес до національної ідентичності, важливості збереження культурної спадщини та прагнення посилити присутність українських брендів на міжнародному ринку. Застосування традиційних орнаментів, мотивів і символів не лише надає продукції автентичності, а й підвищує її впізнаваність і конкурентоспроможність. Синтез етнодизайну з сучасними тенденціями відкриває нові перспективи для креативної індустрії, підтримує розвиток місцевого виробництва і сприяє формуванню самобутнього образу української культури у світовому контексті.

Упаковка, що втілює етнокультурні елементи, стає не лише носієм естетичної інформації, а й засобом передачі цінностей, історичних наративів та світоглядних кодів українського народу. У світі, де стандартизація часто нівелює унікальні візуальні мови, звернення до автентики дозволяє зберегти культурну відмінність, створюючи впізнаваний і змістовний національний бренд. Сучасні споживачі все частіше надають перевагу продуктам із чіткою культурною ідентичністю, емоційним підґрунтям та етичним виробництвом, що робить етнодизайн конкурентною перевагою. Використання етнокультурних мотивів у дизайні упаковки сприяє популяризації українських традицій як усередині країни, так і за її межами, підтримуючи стратегічні цілі культурної дипломатії. Через візуальну мову дизайну упаковки відбувається

знайомство молодого покоління з багатством національної спадщини, що формує повагу до власної культури та усвідомлення її цінності.

Необхідно відмітити сучасність **мети дослідження**, яка полягає у виявленні засобів та особливостей етнокультурних традицій у дизайні на прикладі сучасної упаковки в Україні.

Об'єкт дослідження – сучасний дизайн споживчої упаковки в Україні.

Предметом дослідження є принципи застосування етнокультурних традицій в дизайні сучасної української упаковки.

Хронологічні та географічні межі дослідження визначені специфікою роботи й охоплюють територію сучасної України з часів незалежності держави (1991 р.) до періоду сьогодення.

Достовірність основних положень роботи. У дослідженні використано широкий спектр наукових праць з етнографії, культурології, мистецтвознавства та дизайну, що ґрунтуються на академічно визнаних методах аналізу культурної спадщини. Положення роботи підтверджуються аналізом реальних зразків сучасної української упаковки, в яких застосовано етнокультурні мотиви, орнаменти, колористику та символіку з різних регіонів України. Дослідження базується на поєднанні методів історико-культурного, візуально-стилістичного та порівняльного аналізу, що дозволяє всебічно розглядати використання традицій у дизайні. До уваги взято приклади з вітчизняної практики дизайну упаковки, що представлені на національних конкурсах, виставках, у портфоліо дизайнерів та у виробничих кейсах українських брендів. Основні положення співвідносяться з сучасними тенденціями у креативній індустрії та відповідають реальному запиту ринку, що підтверджує їхню прикладну цінність і життєздатність. У роботі враховано авторський досвід аналізу, систематизації та інтерпретації етнокультурних елементів у дизайні, що підсилює наукову аргументованість викладених тез. За рахунок цього забезпечується не лише наукова достовірність, а й практична значущість дослідження для розвитку національного дизайну та збереження української візуальної ідентичності.

Наукова новизна результатів полягає в поглибленні наукових досліджень у галузі сучасного мистецтвознавства з питань дизайну упаковки. Здобувачкою на основі проведеного системного аналізу виявлено особливості етнокультурних традицій у дизайні сучасної української упаковки в умовах незалежності, з урахуванням історико-культурних та соціально-економічних чинників. Розкрито концептуальний підхід до інтеграції етнокультурних елементів як засобу візуальної ідентифікації національної продукції та запропоновано методику створення пакування з урахуванням традиційної естетики й сучасних дизайнерських тенденцій.

Теоретичне значення роботи полягає в розширенні наукових даних про реконструкцію формування і взаємодію етнокультурних традицій з дизайном упаковки, а також у розширенні теоретичних знань про можливості інтеграції елементів національної культури в сучасні дизайнерські рішення.

Практичне значення дослідження. Висвітлені у дисертації наукові положення мають важливе практичне значення та доповнюють вихідну базу даних для подальших досліджень в галузі графічного дизайну. Основні положення та результати дисертації можуть знайти практичне застосування в освітньому процесі при підготовці дизайнерів, в діяльності графічних дизайнерів, дизайнерських брендів, компаній та підприємств.

Впровадження результатів дисертації.

Апробація результатів дисертаційної роботи автором здійснена шляхом участі в низці конференцій, зокрема: VII Всеукраїнській науковій конференції «Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва», ЧНУ, 2021; IV Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну», КНУТД, 2022; XXI науково-практичній конференції молодих вчених «Новітні технології пакування», Київ, ГО «Клуб пакувальників України», 2023; VII Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрями досліджень в науковій та освітній діяльності», Львів, Львівський науковий форум, 2024; VII Міжнародній науково-практичній конференції «Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі», Київ, Науково-

навчальний центр прикладної інформатики НАН України, 2024.

Оцінка наукових публікацій.

За темою дисертації автором опубліковано 3 наукових публікації в фахових журналах України категорії Б. Представлені дослідження пройшли апробацію на 3 міжнародних та 2 всеукраїнських наукових конференціях. Публікації авторки за темою дисертації повно та адекватно розкривають її зміст.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення.

Дослідження виконано відповідно до встановлених правил та вимог щодо наукового стилю, мови та оформлення роботи.

Структура і обсяг роботи.

Результати дисертаційного дослідження викладені на 378 сторінках. Основний текст роботи становить 163 сторінки та складається зі вступу, чотирьох розділів і висновків. Список використаних джерел містить 212 позицій, додатки подано на 191 сторінці.

Структура дисертації і послідовність викладу матеріалу відповідають поставленим цілям і завданням дослідження. Дисертація написана чітко, ілюстративний матеріал має достатній ступінь інформативності.

У *вступі* здобувач розкриває загальну характеристику роботи, актуальність, теоретико-методологічні засади та зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. На підставі критичного аналізу наукових праць за напрямом роботи визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні, територіальні межі та методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; наведено відомості щодо апробації та впровадження результатів роботи; показано особистий внесок здобувача і наведено структуру й обсяг дисертації.

У *першому розділі* авторкою проведено аналіз стану дослідження етнокультурних традицій у дизайні споживчої упаковки в Україні, проаналізовано наукову літературу та візуальні матеріали, що дало змогу визначити основні риси українського етнодизайну, його роль у візуальній

комунікації упаковки та значення формування національного бренду. Визначено основні завдання, загальну методологію та структурну модель дослідження на основі аналізу наукових джерел за темою роботи. Матеріалами дослідження стали наукові праці та інша спеціальна література, а також інформаційні ресурси мережі Інтернет. Авторка навела наукові методи, що дозволили вирішити завдання дослідження.

У другому розділі дисертації авторці вдалося простежити еволюцію дизайну упаковки в Україні з 1991 року до сьогодення, акцентуючи увагу на поступовому формуванні та розвитку етнокультурного складника. Було виокремлено три основні етапи розвитку — становлення, експериментів і пошуку стилю, а також свідомої інтеграції національної ідентичності в сучасний дизайн. Проведений аналіз показав, що етнокультурна складова відіграє ключову роль у формуванні унікального національного стилю, підвищенні впізнаваності продукції та збереженні культурної спадщини. Визначено чинники, що вплинули на становлення етностилу, а також окреслено передумови для його подальшого впровадження в дизайнерську практику.

У третьому розділі авторка зосередила увагу на перспективних напрямках розвитку сучасного дизайну упаковки в контексті глобальних трендів та інтеграції етнокультурних традицій. Було проаналізовано вплив новітніх технологій — екологічних і біодинамічних матеріалів, нано-технологій, гейміфікації, штучного інтелекту — на трансформацію дизайнерських рішень у сфері упаковки. Окрему увагу приділено тому, як ці технологічні інновації можуть ефективно поєднуватися з українськими етнокультурними мотивами, зберігаючи автентичність і посилюючи емоційний зв'язок зі споживачем. У розділі визначено, що етнокультурні елементи — орнаментика, архетипні образи, народна символіка, декоративні техніки — не лише надають упаковці естетичної виразності, а й виступають інструментом збереження та популяризації національної ідентичності. Наголошено, що сучасний етностиль у дизайні упаковки може бути не лише даниною традиції, а й потужним засобом культурної комунікації в глобалізованому середовищі. Також обґрунтовано

необхідність комплексного підходу до створення сучасного пакувального дизайну з етнокультурним компонентом: через глибокий аналіз культурного контексту, переосмислення традицій у сучасному візуальному ключі, впровадження нових технологій (AR/VR, AI), а також співпрацю з фахівцями у галузі етнографії, дизайну та культурології. Це створює підґрунтя для формування нової парадигми в українському графічному дизайні, в якій національні традиції слугують джерелом інновацій і культурної репрезентації на світовому рівні.

У четвертому розділі авторка сформулювала низку важливих висновків щодо перспектив використання етнокультурних традицій у сучасному дизайні упаковки. Основним досягненням стало доведення того, що етнодизайн є не лише засобом збереження та популяризації національної ідентичності, а й потужним інструментом формування унікального брендингу, здатного забезпечити конкурентні переваги як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. У дослідженні теоретично обґрунтовано й практично проаналізовано можливості гармонійного поєднання традиційної української візуальної культури з актуальними світовими трендами та інноваційними технологіями. Зокрема, підкреслено роль цифрових інструментів — 3D-друку, доповненої реальності, автоматизації виробництва — у збереженні автентичності етномотивів, персоналізації упаковки та підвищенні залученості споживачів.

На основі проведеного соціологічного опитування авторка підтвердила високий рівень позитивного сприйняття етнокультурного оформлення упаковки серед українських споживачів. Встановлено, що етностиль асоціюється з культурною цінністю, викликає емоційну прихильність і стимулює підтримку національних брендів. Це свідчить про наявність потужного комунікативного потенціалу етнодизайну.

У результаті аналізу було зроблено висновок, що ключовими умовами ефективного використання етнокультурних елементів у дизайні упаковки є: збереження балансу між традиційністю та сучасністю, гнучка адаптація візуальних кодів до глобального контексту, а також впровадження інноваційних

технологій для посилення функціональності та естетичної привабливості упаковки. Загалом авторка довела, що розвиток етнокультурного напрямку у дизайні упаковки має стратегічне значення для формування позитивного іміджу української продукції, її впізнаваності за кордоном і розширення експортного потенціалу на тлі глобалізації.

Висновки по розділам та загальні висновки логічно відображають етапи проведення дослідження, виконання завдань дослідження та дають підстави для підтвердження досягнутої наукової новизни дисертаційної роботи.

До основних здобутків роботи слід віднести визначення етапів розвитку українського пакувального дизайну з акцентом на етностиль; виокремлення ключових тенденцій сучасного дизайну упаковки з урахуванням етнокультурного компонента; розробку методологічного підходу до інтеграції етнічних мотивів із сучасними технологіями; проведення соціологічного дослідження сприйняття етнودизайну споживачами; формування рекомендацій для практичного впровадження етностилу у графічний дизайн упаковки.

Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації.

Відзначаючи актуальність теми даної дисертаційної роботи, наявність досягнутих нових наукових результатів, загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження та побажання:

1. Висновки по розділам дисертації розкривають отримані наукові результати, проте висновки до розділу 2, на погляд опонента, потребують конкретизації, адже висвітлюють етапи розвитку дизайну упаковки в Україні, проте не чітко висвітлюють передумови розвитку етностилу в сучасному українському графічному дизайні.

2. У висновках до третього розділу бажано було б викласти більш стисло, уникаючи розлогих пояснень, конкретизувати основні результати роботи.

3. На думку опонента наведені в роботі дослідження дизайнерських брендів, які використовують етнічний стиль в пакуванні, бажано б було

доповнити більш детальним аналізом діяльності брендів, які виготовляють пакування для ексклюзивних товарів.

Висловлені зауваження і побажання не знижують загального позитивного враження від наукового рівня дисертаційної роботи і в основному мають значення для подальшого розвитку дослідження цієї теми.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Маслак Вікторії Ігорівни за темою «Етнокультурні традиції у дизайні сучасної української упаковки» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9. Робота є самостійною науковою працею, виконана з дотриманням академічної доброчесності. Сформульовані в роботі наукові положення і отримані теоретичні та практичні результати є актуальними, відзначаються структурною послідовністю змісту та форми, підтверджують особистий внесок здобувача.

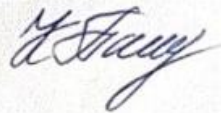
Загальний висновок. Дисертаційна робота Маслак Вікторії Ігорівни на тему «Етнокультурні традиції у дизайні сучасної української упаковки» виконана на достатньо високому рівні, що свідчить про досягнення поставлених наукових задач з застосуванням відповідних наукових методів, отримання нових наукових результатів щодо графічного дизайну загалом і для дизайну пакування зокрема. Дисертація має перспективи подальшого розвитку з точки зору теорії і практики дизайну.

Таким чином, можна стверджувати, що дисертаційна робота Маслак Вікторії Ігорівни за темою «Етнокультурні традиції у дизайні сучасної української упаковки», представлена на здобуття ступеня доктора філософії з мистецтвознавства зі спеціальності 022 – Дизайн, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її авторка Маслак Вікторія Ігорівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії з мистецтвознавства за спеціальністю 022 – Дизайн.

Опонент:

доктор технічних наук, професор,
декан факультету дизайну
Київського національного університету
технологій та дизайну

Калина Пашкевич

Підпис *Пашкевич Калина*
Засвідчую
Зав. КАНЦ *В.С.С.*

